

OMLADINSKO GIBANJE

BUDUĆNOST OMLADINSKOG POKRETA

Budućnost omladinskog pokreta, koji je u posljednje vrijeme povukao u svoje redove široke slojere naše omladine, postavlja nam pred nove probleme. Svakoako mora da se posveti naročito pažnjom ovom gibanju. Jer kad ne bi imali za sebe kadar organizirane omladine bili bismo osuđeni na propast, na kvakotrajno vegetiranje. S omladinskom nastaje novo doba, pa je radi toga omladina najpovoljnija da vodi pokrete koji su objelstveni ovom novom dobom. I naša omladina stvara svoj pokret. To se opaža po samom njenom radu, po intenzivnosti njenoga rada. Neumorno i s mnogo idealizma osvaja omladina nove pozicije i utvrđuje se. Taj je rad pozitivan. I to bez obzira dali se od slaganja sa programom rada, ili ne, bez obzira dali je taj program rada u nekoliko ustrojen i prilagodjen prilicima u kojima pojedine naše emigrantske jedinice djeluju. Jer tako mora da bude. Naša intelektualna i radna omladina solidarna je sa ostalom omladinom, koja u sibi nosi uzvišene narodne ideje.

Na pokret naše emigrantske omladine mora se danas gledati s povjerenjem i simpatijom. Omladina to zaslužuje u mnogo inu. Jer time je za vrijeme i ratpomoćne i ona je sa svim vrstama povjerenjem radila dalje. Ali u ti tamo postoje prijekosi u njenom radu, oparatihi ih moramo već radi samoga velikoga idealizma ove omladine. Ne treba se bojati da će taj pokret izati iz okvira naše ideologije. Ne! Ova bojazn bila bi preterana. Ko je samo jednom prisustvovao sastanku, usmenim razgovorima, predavanjima itd. koja prichizuje naša omladina u raznim mjestima, morao se je uvjeriti da sve leže u savršenom emigrantskom duhu. NAŠI NARODNI PROBLIMI SU UVIJEK IMAJI PREDNOSTI PRED ZNAČAJ NA SVIM OVIM PRIHODIMA. A kada se omladina počine zanimati za ove naše narodne i kulturne probleme, to znači da je ta omladina na najboljom putu da bude od koristi narodu iz kojega je proizasla. Jer nesamim zaboraviti da je naša omladina najveće izlozina opasnosti da bude asimilirana od sredine u kojoj se nalazi. Dodje li do toga — t. j. do potpunog asimilacije naše omladine — onda smo postavljeni pred jedan mnogo grubli fakat o kojemu ćemo morati mnogo razmišljati. Ko bi za ovo bio odgovoran? Omladina sama? Ne! U prvom redu trebalo bi biti oni, koji nisu dali predivno da se njihova vlastita omladina razvija u našem emigrantskom duhu. DA NAKON MNOGIH LUTANJA — koja su nastala prošli i naši stariji — DODJE DO ONOG KOVAČNO OTKRIVANJA KOJI CE JOJ BITI MI SAO VODILJA ZA DALJNI RAD.

NE DIRTIRAJTE OMLADINI U STO TREBA DA VJERUJE, VEĆ DATI OMLADINI PRIMJKE DA VLASTITIM RAZMISLJANJEM I ISKUSTVIJIMA DOĐE DO ONOG U STO CE VJEROVATI

Naša emigrantska omladina, koja je do sada organizovana u svojim omladinskim sekcijama želi da svima pokaže i dokazuje svoju volju za radom i svoju jedinstvenost koju je za nju većinom zauzela. Ta omladinska solidarnost odražuje se svakim u svakom mjestu gdje ta omladina djeluje. I u tome leži jedna od glavnih stvari, koje leži u životu vitalna snaga koja može da služi za primjer.

Bez obzira dali je to intelektualna ili radnička omladina, dali je to omladina koja pripada hrvatskom ili slovačkom dijelu naše emigracije bez obzira u kojoj sredini i pod kakvim ustrojem ta omladina djeluje, ona solidarnost omladine u sprovođenju jedinstvenog plana rada je nepodijeljiva osnova pokreta.

Slovački dio omladine, koji je te par godina sa shiptičkom gledao na pokret omladine koji se rađio u Zagrebu već nakon II Omladinske konferencije putem svojih delegata odusretljivo se svakim u svakom mjestu gdje ta omladina djeluje, i u tome leži jedna od glavnih stvari, koje leži u životu vitalna snaga koja može da služi za primjer.

Trčba shvatiti omladinu i dati joj podršku u njenim nastojanjima. Jer u misliko vrijeme ova omladina, hrvatska i organizirana predstaviti se naš narod iz granice, kao i nas sam. Ova omladina danas imade sve po dneviti, da svojim pokretom stvori ono što nam kroz punih trideset godina nije u potpunosti uspjelo. Budućnost će to dokazati. Najiskriva budućnost, jer omladina radi sa udostojenom voljom, kao da služi da je u oči dvadeset godina mnogo toga propustilo, mnogo toga promašeno. Omladina hvata vrijeme, da može koratiti uporedo s njim. To nije ozakna samo za našu omladinu, već je to ozakna i za svu saradnju i naprednu omladinu!

Perspektive daljnega razvoja i prema tome i uspjeha — jer taj će u svakom slučaju biti ost — daju nam nove ideje i ubiraju sigurnost u naše radnje. Naši redovi se razvijaju i svim našim pokretom osvješuje se omladinskim snagama. I može se reći da je sa prilivom omladinskih snaga u naše redove, cjelokupni naš emigrantski pokret rječno mladi i vječno svjež.

TUDI TIHOTAPCI SO POSTALI MODERNI

Poleg obmjernih oblasti imajo velik kriz s tihotapci trošarinske oblasti. Tržaško mesto je ovdano okoli in okoli s trošarinsko me'io na kateri pazijo številni uradniki in uslužbeni, da ne bi prihajalo v mesto blaga brez trošarine. Kakor povsod po svetu, tako je tudi tu razvito tihotapstvo, ki prizadava mnogo brig oblastem. Poleg tega so danes ljudje še posebno iznajdljivi za te svrhe in se poslužujejo vseh sredstev. Življenjske skrbi in pomankanja sedanjega časa so tihotapstvo v znatni meri še povečale kakor piše trž. »Piccolo«. Kakih sredstev se niso poslužili pri tem delu? Skrivne poti, vozovi, avtomobili, čolni, ladje ne zadostujejo več. Vsem tem sredstvom je treba dodati še najmodernije prometno vozilo — aeroplan. Budno trošarinsko oko je že nekaj časa opazovalo sumnjivo ponašanje pilotov, mehanikarjev in drugih, ki so namučeni na civilnih letalskih progah. Posebno pa so budno opazovali trošarinski osebe letalske linije, ki obiskujejo promet z Zadrom, ki je postal prava meka vseh tihotapcev, odkar ima pravo loko. Najbolji je padel samo na letalo, ki je na liniji Zadar—Pula in Zadar—Reka. Oblasti se niso varale pri tem in so pri preiskavi res našle večje količine tobaka, cigalnikov, papirke itd. Nadalje preiskave pa so pokazale, da je vpletena v tihotapstvo vsa pisana družba od pilotov, mehanikov, pomočnikov, stročnikov do raznih tajnikov in poveležkov aeroplanov. Vsi ti bodo morali plačati občutne denarne kazni.

Tjedan vina

Pula — Od 9 do 16 ovog mjeseca održava se u Puli tzv. tjedan istarskog vina. Kome je svrha da se poveća potrošnja istarskih vina, koja su, kako je poznato, jedna od najboljih na svijetu. Propaganda je dosta živahna.

KONGRES KRISTA KRALJA U LJUBLJANI I GORIČKI SLOVENC

Trst. — Za kongres Krista Kralja, koji se održava u ljubljani koncem ovog mjeseca, vlada u redovima odvjetnika Slovenaca velik interes. Velike grupe iz Goričke, Krasia i Istre spremaju se da ga posjete, no još se ne zna hoće li im vlasti htjeti dati propusnice.

Mortalitet u Istri se smanjuje

Pula. — Prema podacima službenog statističkog ureda u Rimu za prvih 5 mjeseci ove godine, ustanovljeno je da je mortalitet u 1939 u cijeloj Italiji manji nego prošle godine. U cijeloj je Italiji umrlo u prvih 5 mjeseci prošle godine 276.901 osoba, a ove godine samo 274.959. U Istri, Trstu, Goričkoj i Zadru umrlo je u istom razdoblju lani 6716, a ove godine 6405 osoba.

UREDBA O OGRADAMA UZ CESTU

Poreč — Izašla je naredba općinskog poglavarstva prema kojoj posljednja polja i imanja, koja leže uz cestu, ne smiju da podižu uz ceste visoke ograde od 1 setra. Ako je ograda od živice, ima se živica podrčati do te visine. Isto se tako moraju posjeti sve grane stabala, koja se protežu nad cestom. To je uredba donesena zato da vladik ceste bude slobodan, kako bi se izbjeglo raznim prometnim nesrećama.

POŽIG TRŽAŠKEGA NAR. DOMA V NAJNOVEJŠI FAŠISTIČNI LITERATURI

Fašistična revija »Anticropo« je posvetila poseban članek tržaškemu fašizmu, ki ga imenuje »secondogenito«. Poudarila seveda posebno nalogo fašev v tem ozemlju in povzdigne Guinno v nebesa. Kot glavni čini tržaškega fašisa pa se prikazuje požig Narodnega doma v Trstu. (To je bilo, 13. julija 1920.). Toda velika narada, čisto, ki je bila pravi ognjeni krs in je, to je »Popolovo d'italia« naziva »renekredo« (ca-popolovo) tržaškega kvadranta, je bil naskok na presluhi »Hotei Balkan«. (Citirano po »Piccolo di Trieste« od 29. junija 1939.)

ČLANEK V REVII »PREGLED«

Ugledna sarajevska revija »Pregled«, katera izlaza je petnajsto leto in ki jo urejneta dr. Jovan Kršić in Todor Krusvacki, je posvetila zadnje dvojno številko Sloveniji in Slovincem. Med velikim številom prispevkov, tudi razprava dr. Lava Čermelja »Slovinci i Hrvati pod Italijom«, katera podaja kljub očini skočivni pregled o problemu in položaju našega naroda v Juljski Kraini. Pri tej številki so sodelovali še sledeći naši vaji rojaki: Josip Ribičić s člankom »Slovenačka dečija književnost«, Alojz Gradnik s pesnjico »Orel in smreka« v izvirniku in s primernim jezikovnim komentarjem, Loize Kraigher s pripovedko »Pakao — čistiliste — raj« in Ciril Kosmač s povestjo »Kruh« v hrvatskemu prevodu.

Iz ječe ga je hotel rešiti

Trst, julija 1939. — 24-letni kazničec German Anič, ki mora odsediti nekaj let zaradi 20 tatvin, je te dni zahteval, da ga odpeljejo pred sodnika z namero, da bi priznal se ono tatvino, ki naj bi težila njegovu sv. Sodniku je vse natanko izpovedal, kako da je on okradel tržaško stolnicu pri sv. Justu in kako da je ukradel dragoceno s kija Matere Božje. Po večer — asistevanju so ugotovili, da ta izpoved ni prišla baš zaradi kesanja. Anič je namreč v celici skupaj z Fr. Mestrićem, ki mora odsediti 4 leta zaradi omenjenoga roba. Mestrićes je razgovor Aniča, da bi simuliral izvršila tega roba, seveda prav obremeno pla... Ko ti bil na ta način Mestrićes oproščen 11 Aniču pošiljal večje denarne prispevke za odsedenje nesovse kazni na veštji znesek 1. dal v hranilnicu na njegovo ime. Oblasti pa so se te računo prekritivale in krivda Mestrićesa je s tem na dlani, čeprav je on vso to dobo trudovratno trditi, da ni izvršil vjone u stolnicu. Očena bodo kazni še povišali.

Ovo baš nijesu junaci!

Vodnjana. — Prije nekoliko dana odvezla se jedna grupa vodnjanskih mladenaca na biciklima u susjednu Galežanu. Kad su se uveče vraćali natrag u Vodnjana, došli su veoma neugodno iznenađeni.

Necije na po puta od Galežana do Vodnjana opazili jednog kako im se približuje neka bijela sablast, prilećela im rukama. Mladci, koji su vozili u skupini, zapela je riječ u grlu. Obilne hladnim znojem, kose najčešće, dali su petama (pardon biciklima!) vjetra i očajnjah punom parom u Vodnjana.

Tek jedan, koji je vozio nekih 20 metara otaga, osamljen, nije smogao toliko hrabrosti, da projuj mamo bijeloj sablasti, nego je okrenuo bicikl i vratio se bližem ko kipa natrag u Galežanu. I tam nakon nekoliko sati, namjertviji se slučajno na jednu kola koja su vozila u Vodnjana, sjeo je na kola i vratio se kući.

Što je napravio bilo?

Obično strahlo usred žita, koje je na vjetru lomatalo rukama i krpama.

DOMACINSKI TEČAJ

Trst. — Nedavno su tršćanske fašističke organizacije priredile domaćinski tečaj, koji su završeni natjecanjima pjevačkih zborova. Posebnu pozornost izjavljalo su u tim tečajevima žene i dječice s Krasia i tršćanske okolice, koje su došle u svojim slikovitim narodnim nošnjama.

Cijene vošči i povrću u Puli

Pula. — Za prvu sedmicu u ovom mjesecu pokrajinski korporativni savjet u Puli odredio je ove maksimalne cijene za vošči i povrće za prodaju na veliko:

- Marelice 3.60 lira kr. naraunde 4 lire kr. banane 4.50 kr. obične trešnje 1.40 kr. izabrane trešnje 1.80 kr. posebne trešnje 2.40 kr. kruške petrovske 1.50, breskve obične 1.40, breskve izabrane 1.80, posebne breskve 2.60 lira po kr. limun 15 do 20 centezima no komadu. Krumpir obični mali 0.50 po kg. krumpir veliki po 0.65, rajčice (pomidori) po 1.80, grašak po 1.40, grah u mahunama (haščetki) po 1.40 do 1.80, krastavci 1.60, radik 1.—, salata 1.10 do 1.20 po kr. artičoki 20 cent. no komadu, jaja 45 centesima komad.

DROBIŽ

— Buenos Aires. — V pretepu je bil nevarno ranjen Božidar Novak. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je pa po kratkem času pogledel.

— Buenos Aires. — V restauraciji, ki je last Toneta Colle je Rihemberga in Viktorja Sakside iz Dornberga, se je zgodila velika nesreča. Stavba restavracije, ki je že precej stara, se je nenadoma začela zibati, ter nagibati dokler se ni vsa zrušila. Prestrašeni gostje in gospodarja so imeli komaj toliko časa, da so se rešili iz ruševce še hiše. Lastnika trpita precejšnjo škodo gostilniški in hišni na oprav. Človeških žrtev pa na srečo ni bilo.

— Komen. — 11-letna Pavla Kavčičeva se je nezatono ranila s trnom, ko je nabirala cvetice. Ker ni palagala pažnje, se ji je rana zastrupila. Kmalu se ji je stanje poslabšalo in ker ni mogla premakiti udov in vrgobati hrbrtredico so zaskrbjeni starši poklicali zdravnika, ki je ugotovil zastrupitev krvi (tetanus) v zadnjem stadiju. V bolnišnici le malo upajo, da bi jo rešili.

— Reka. — Mlada filmska igralka Pipl Seljanova je odšla v Budimpešto, kjer žanje precejšnje uspehe. Baje namernava oditi v Ameriko in Egipt.

— Sežana. — Ker se je mu začelo, da zadnje čase ni v redu, je 14-letni Aleksander Stare iz Opčin, postal naravn in je pri tem izgubil ravnotežje ter tako nesrečno padel s koleca, da si je zlomil ključnico in zadobil številno lažje in težje poškodbe po vsem telesu. Nesreča se je zgodila na cesti blizu Sežane.

— Trst. — Radi motenja nohega miru je moral policaj I. Dudine posredovati v poznih nočni uri pri grnci pijanih gostov, ki so prihajali iz bližnje gostilne. Energa mu je uspelo vloviti in ko je zapisoval njegova podatke, ga je to obdelal s pestjo po obrazu in trebuhu ter mu ubelal. Naslednjega dne je bil identifikiran za Lučijana Katalana, staroga 25 let. Odgovorjati bo moral zaradi zoperstavljanja oblastem.

— Trst. — Pred apelacijskim sodiščem je bil oproščen Anton Purič, ki je bil kaznovan zaradi zlorabljanja mladoletnice na 1 leto in 4 meseca zapora. Pred apelacijskim sodiščem mu je uspelo dokazati, da ni zagrešil kazničevga dejanja.

— Trst. — Pod avtomobil je prišel 54-letni Alfred Čermc. Z zlomljeno nogu so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima pretresene mozgane. Njegovo stanje je nevarno.

— Trst. — Pri gradnji nove univerze so delavci odkrili v zemlji tri človeške lobanje in nekaj človeških kosti. Oblasti si prizadevajo, da bi ugotovile odkod so te stvari.

— Trst. — Novostanovljena univerza ima zanekrat samo pravno fakulteto, kateri pa se bodo v doglednem času pridružile še ostale. Najprej bodo zgradili poslopje za zdravniško fakulteto, ki naj bi stalo poleg sedanje splošne bolnišnice.

— Trst. — V ljudejdencah pri sv. Marku so spustili v morje notorno ladjo, ki so jo zgradili za moko šilpinskih družbo. Ladja je zgrajena za mešani promet in ima 8.600 ton.

— Trst. — S tramvajja je padla 58-letna Amalija Marošić. Pri padcu si je zlomila levo nogo v kolenu. Ce ne nastopijo komplikacije bo ozdravela v 4—5 tednih.

— Trst — Usodno pomoto je napravil 45-letni mizar Anton Kobal. Med delom ga je radi silne vročine mučila žepa, pa si je napravil limonado. Zaradi slinčnosti kozarec je pomotoma vzdel kozarec s rastoplino ludjevega olja ter napravil usoden požirek. Rešila postaja mu je takoj izrodeni žolodci, toda kljub temu je nesrečni Kobal umrl je v nekaj urah.

— Trst — Ko je delal v kamenolomu je nenaden plaz zemlje in kavenja zasul 25-letnega Gregorja Krizmana. Njegovi tovariši so ga tako rešili iz nevarnega položaja. Na srečo se mu nič nicaar zgodilo, le neka: prask je dobil pri tem.

NELJUBAZAN GOSTONICAR

Trst. — Josip Vatovec, 66 godina star, nešto se porječako s jednim gostoničarom, pa ga je ovaj izbacio napolje tako energično, da je pao na cestu i teže ozlijedio. Otpremljen je u bolnicu.

UGRIZAO GA PAS

Pula. — Radnik Ante Rakovac, 44 godine star, ugrizen je od psa u lijevu nogu. U bolnici ce ostati 8 dana, u koliko ne nastupe kakve komplikacije

MANJINSKI PROBLEMI

MANJINE U NOVOM RUMUNSKOM PARLAMENTU

Kad je u Rumunskoj bio stvaran front narodnog preporoda, pristupile su mu odmah na početku i organizirane manjine...

U rumunjskom parlamentu i senatu naše se 18 predstavnika mađarske manjine...

SPORAZUM O MANJINAMA

Postignut je između Italije i Njemačke. Rim. — Službeno se javlja, da je nakon pregovora...

PREGLED VANJSKE POLITIKE

TALIJSKE PONUDE EGIPTU

Relazioni Internazionali (Rim) podvignu ponovo, da je pakt potpisan između Pariza i Ankare...

Anglosaksonca i Mongola, eksploatora i kradljivca... »La Stampa« piše: »Reči čemo nekoliko jasni i jednostavni riječi Egiptu...«

NASTAVAK TALIJSKIH FLOTNIH MANEVARA OVAJ PUTA U ISTOČNOM DIJELU MEDITERANA

Rim. — U nedjelju 9. o. m. pošli su iz Spezia na put po istočnom bazenu Sredozemnog mora brodovi druge eskadre...

GOSPODARSKI PRITISAK AMERIKE NA ITALIJU

Washington. — Američka je vlada novišta carinu na uvoz talijanske svile u USA. Istovrsto pita, da li ova povlašćena opomena...

Naloga Albanije v italijanskim načrtih

V tržaški reviji »La Porta orientale« je v zadnji številki za maj in junij pred dnevi umrli urednik »Piccola« Romano Drlovi objavili...

»Albanija je določena, da prevzame veliko funkciju v politiki« osle. Ona predstavlja mostičke za bodoči razvoj veze med Jadranskim in Crnim morjem...

Talijanski gubici u Abesiniji u mjesecu lipnju

Rim. — Službeno se javlja da su u izvještajskim aktovima i poljejskim operacijama u Abesiniji poginuli od 1 do 20 lipnja o. g. dva časnika i dva podčasnika...

KMALU BO ITALIAJIMA IMELA TOLIKO ROJSTEV KAKOR FRANCUSKA IN ANGLIJA SKUPAJ

Po najnovijih statističkih bo v bližnji budućnosti Italija dosegla tako veliko število rojstev, kakor Anglija in Francija skupaj...

stev v obeh državah vzdržema pada, bo število rojstev kmalu doseglo onega, ki ga ima Italija. Seveda će vse ostane pri sedanjem stanju...

VIJESTI IZ ITALIJE

ITALIJA U BORBI PROTIV STRANIH UHODA.

Rim. — »United Press« javlja, da talijanske vlasti pozivaju putem štampe i prodavnica cijeli narod u pomoć za borbu protiv stranih uhoda.

JAVNI RADOVI U ITALIJI

Rim. — Donesen je zakon o financiranju novih cesta, predviđena je svota od 500 mil. lira, koja će se izgraditi odnosno popraviti oko 2000 km cesta...

ŠTIPENDIJE ZA DALMATINSKE DJAKE

Rim. — Društvo »Dante Alighieri« raspisalo je 10 štipendija za siromašne talijanske studente, koji su porijeklom iz Dalmacije...

TEČAJ O FASIZMU

Rim. — Talijanski nacionalni institut za kulturne veze s inostranstvom priredjuje u Rimu tečaj o fašizmu. Tečaj traje od 20 srpnja do 10 kolovoza ove godine...

OVOGODISNJI PRIROD ZITARICA U ITALIJI

Rim. — Pod predsjedanjem Mussolinija bila je jučer sjednica korporacije za žito. To je prilikom održao ekspozij ministar poljoprivrede. On je govorio o proizvodnji žita u tekućoj godini...

Vanjska trgovina Italije za prvih 5 mjeseci o. g.

Italija je za prvih 5 mjeseci o. g. uvećala (— izuzev kolonija —) proizvodnju u vrijednosti od 4.013 mil. lira, a izvezla za 3.291 mil. lira proizvoda...

TALIJSKI RADNICI GRADE CESTE U OKOLICI INNSBRUCKA

London. — »Times« javlja, da je u okolini Innsbrucka u ovaj čas zaposleno 12.000 Talijana na gradnji ceste. Izgleda da uopće nisu zaposleni Nijemci iz Italije...

KULTURNI KRONIKA

FRANCE BEVK: LEGENDE

Nova knjiga našega rojaka u neutrudljivoj pripovjednici Franceta Bevka je zbirka devetih legendi, ki se je pred dobrim mjesecom pojavila na slovenskem knjižnem tisku...

bezen, ki hodi po svetu in tolaži žalostne. Kaznuje močitelce in neverne in jih spravljaja na pravo pot. Bevkove legende so čisto slovenske v občutju in okoliu. Prva legenda v zbirki je »Marija z Rohodra, ki je pisana z živim občutjem in ostro pokrajinsko nazornostjo...

Čakavsko-primorski muzički egzotikon

Pod tim naslovom čitamo u opsežnoj raspravi profesora Vladimira Dvornikovića »Karakterologija Jugoslovena«, koja je ovih dana izašla iz štampe u izdanju »Kosmos« u Beogradu...

»Izdajalec Robert Primožič«

Po Ljubljani kola letak s gornjim natpisom u kom se žestoko napada opernog pjevača Roberta Primožiča zbog jedne njegove vrlo nezgodne geste, koju je učinio prigodom gostovanja ljubljanske opere u Trstu...

Slovenski prehled

Znana češka revija za spoznavanje političnoga, socialnoga i kulturnoga življenja slovenskih država u narodov, je po kratkem presledku zopet začela redno izlaziti. Druža dvojica štićenika (3—4) primaša u rubrici »Jubileji« kratak oris življenja i delovanja našega rojaka iz Kastva Milana Marjanovića o priliki njegove šestdesetletnice...

JURINA I FRANINA

Frantina: Si bija kada Jure u Putnici?
Jurina: A ne lpa kry moja, nis nikad ni čuja za to misto.
Frantina: Benj, to ti je selo nidi u Sremu i tamo goru da je nekoliko farme...
Jurina: Pak ča?
Frantina: Ti si vajk nestrpljiv. Tih pet, šest famu bi stili mati i imaju neki soj sočeta, inšuma, tuđeski da me razumia.

VIJESTI IZ DOMOVINE

članak o Hrvatima i Slovencima pod Italijom u turskim novinama

Zagreb. — Na zamolbu gosp. Sakir Rassim Cečene, šefa turskog Presbira iz Ankare, napisao je naš urednik iscrpljv članak o problemu Hrvata i Slovenaca u Italiji.

Talijani se interesiraju za ekploataciju naših ruda

U novlje vrijeme poledne finansijske grupe iz Italije, koje stole u vezl sa samonjom rudarskom i metalurzijskom industrijom, živo se interesiraju za mogućnost ekploataranja metalnih ruda u Jugoslaviji, a u prvom redu za rude mangana i bakra, kolih, kao što je poznato, nema u Italiji.

SRPSKI STUDENTI OTPUTOVALI U ITALIJU

Beograd. — Dne 5 o. mj. otputovala je jedna grupa beogradskih djaka, polaznika talijanskih tečajeva, u Italiju. Na kolodvoru su ih ispratili članovi talijanskog poslanstva. Dijel će posjetiti nekoliko većih gradova Italije.

IZVOZ NAŠE STOKE U ITALIJU U ZASTOJU, JER MADZARSKI IZVOZNIČI DOBIVAJU POVOLJNIJE CIJENE

Beograd. — Naš izvoz stoke u Italiju još uvijek se nalazi u zastoj, pošto cijene na talijanskim tržištima ne odgovaraju cijinama na našim tržištima. Italija u glavnom traži svoje vlastite rezerve u stoč za klanje, a dijelom se snabdjeva iz Mađarske. Mađarski izvoznici dobivaju povolštenu cijenu od 3.5 lira po kg, što ih odgovaralo i našim izteresima, ali cijene koje mi dobivamo iznose 3.15 lira po kg, te nam tako Mađarska uspješno konkuriira na tržištu stokom u Italiji.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

Poziv na učestvovanje na proslavi dra V. Mačka

Na proslavi Sedesetogodišnjice života vodje hrvatskoga naroda dra V. Mačka u nedjelju 16. o. mj. učestvovat će i društvo «Istra», na se pozivlje članove i ostale emigrante da toga dana prisustvuju proslavi.

U sedam sati i pol ujutro kreće istarska povorka ispred Istarskog doma na Trešnjevki u Maksimir. Oni članovi, koji ne mogu poći sa Trešnjevke sakupit će se najkasnije do sedam i pol u društvenim prostorijama (Jerjavkveva 7) i priklićeni će se kod Novinarskog doma povorci sa Trešnjevke. Članovi sa Svetice, Zell, kol-

nile i ostali kraljeva Istočnog dijela grada, koji ne budu mogli da se prikliče povorci na Trešnjevki ili u gradu, sačekat će najkasnije u 8 sati Istarsku povorku na uglu Harambaškve i Maksimirsko i tamo će ući u povorku.
Pozivlje sve Istarsko Hrvato i sve članove društva da učestvuju i povorci i da na taj način pokažu da su Istarski Hrvati tek dio hrvatskoga naroda i da ujedno ni doprinosemo vebnom hrvatskom slavju i počast vodje hrvatskoga naroda dra Vladka Mačka.
Odhor društva «Istra» u Zagrebu.

Društvene vijesti

IZLET ČLANOVA DRUŠTVA «ISTRA» U BRODU n/S

Prosvjetno i potporno društvo «Istra» u St. Brodu priredjuje članski izlet dne 30. srpnja 1939. u Bukovačko brdo u šumici kod vinograda g. Dr. Krpana. Polazak u 5 sati u jutro iz društvene čitaonice (Zrinjska 57). Pozivaju se članovi da povedu svoje obitelji. U slučaju nepovoljnog vremena odgadjat se za osam dana kasnije.

POZIV

«Istarski Dom», zadruga za gradnju malih kuća s. o. i. u Zagrebu, poziva sve svoje članove na redovitu godišnju skupštinu, koja će se održati u nedjelju dne 23. srpnja o. g. u 9 sati prije podne u prostorijama «Jugoslavenske Matice», Varšavska ulica 6 (dvorišna zgrada). Dnevni

red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvještaljnika (poslovođje). 3. Izvještalj blagajnika. 4. Izvještalj nadzornog odbora. 5. Odvještaljica upravnog i nadzornog odbora. 6. Biranje 3 člana upravnog odbora i 3 člana nadzornog odbora. 7. Eventualia. — U Zagrebu, 8. srpnja 1939. Predsjednik: Ivan Stari, v. r.

VABILO

k 7. rednemu obćenmu zboru, ki se bo vršil dne 16. Julija 1939. ob 9 uri dopoldne u prostorih restavracije g. Klemenčićeva na Duplici (nasproti tovarne Remec) s sledećim dnevnim redom:

- 1. Nagovor predsjednika in komemoracija za padlihi žrtvami.
2. Poročilo funkcionarjev.
3. Voltve novoga odbora.
4. Slučajnost.

U slučaju nezadostne udeležbe članstva se občni zbor vršil istotam pol ure kasneje ob svakem številu članov.
Prosvetno in potporno društvo «Tabora v Kamniku.

AGRARNA REFORMA U DALMACIJI

V novi italijanski zbornici obstojat, kakor je naš list že poročal, posebne zakonodajne komisije, ki sklepajo o raznih zakonih, v kolikor se ti ne nanašajo na ustavo ali na državni proračun.

Tako se je 22. junija sestala taka zakonodajna komisija še pod predsedstvom medtem umrlega grofa Costanza Clana. Komisija je proučevala med drugim tudi zakonski načrt, nanašajoč se na novi dogovor z našo državu glede agrarne reforme v Dalmaciji in italijanskih državljano. O predmetu je poročal svetovalec Asquini, ki je poudarjal da sta v Jugoslaviji v toku dve agrarni reformi, ena, ki se nanaša specialno na Dalmaciju, in druga za svo državo. Prva gre za tem, da se razveljavijo nekatere kolonske pogodbe, ki spominjajo po obliki na italijansko enfiševno in ki se smatrajo za posebne težke za kolone. Reformo v tem pogledu je prinesel zakon od 19. oktobra 1930. Drugi zakon, ki predvideva razkovanje veleposestev, je od 19. junija 1931 a ni še stopil v veljavno. Prvi zakon je naletel na odpor Italije, v kolikor gre za italijanske državljane, ki imajo posestva v Dalmaciji. V tem pogledu se je šele v zadnjem času dosegel sporazum in končno besedilo tega sporazuma je pomenjena komisija italijanske zbornice proučevala.

Poročevalec sam je opozoril na neko nejasnost glede tečaja, ki naj bi se po njem izmenjali dinarji, ki bi jih plačala Jugoslavija. V členu 5 dogovora od 9. maja 1939 je bilo izrečno rečeno, da se mora izmenjivati dinarjev vršiti na nov način. V členu 4 končnega besedila je to ta pribemba odpadla. Asquini je to posebno poudaril, da se ne bi pozneje dala drugačna interpretacija in da se hodo tedaj dinarji računali po tečaju 43,70 lira za 100 din.

Asquini je tudi omenil, da se z novim dogovorom uskladi zaključila za italijanske posestnike kočljivo vprašanje in da je v tem času italijanska vlada tem posestnikom že bila prisločila na pomoč z dodatnimi odredbami, ki so obremenile italijansko blonaco.

Narodni svetovalec Durini je med debato vprašal, koliko hektarjev zemlje ho Jugoslavija odkupiti od italijanskih posestnikov.

Asquini mi je pojasnil, da znaša sadanja italijanska lasnina v Dalmaciji okoli 22.000 ha, da pa je Jugoslavija zahtevala odkup samo 12.000 ha za skupno vrednost okrog 40 milijonov dinarjev. Glede ostalih 10 tisoč hektarjev ali sploh niso stavljali predlogi, ali prepoznajo, tako da se sploh niso upoštevali. Za izvršitev tega dogovora se je ustanovil poseben urad v Rimu, ki ima ulog, da razdeli dinarje, ki jih ho prejeljal od jugoslovanske vlade.

Zakonski načrt je bil končno odobren.

KORAKI DELAVCI

Sako jutro još prej než se sunce slalo i cablille se prve barke na Kvarner po moju su puništrun pasali koraki, teški koraki delavci rečno kantiere.

Po tih se ceste preko Preluki hodili, va duge file jidan za drugu su šli va rana jutro, va jutro kada nigrdu ni juneгаа furista, ni torcka videt ni.

Batili su koraki, ti teški koraki ki su celi tek samo na drlo hoditi i onput kada je sunce po sav dan peklo i onput kada su se oblaki nebon gonili.

Leta su pasalo i oni su već pasali i te duge ceste su prijelo njine snie i još varke hute koraki i ta isti život teče varke daje sličan stare kadine...

IVAN BOSTANČIĆ (iz zbirke «Istrijanska zemlja»)

POVJESNA PABIRČENJA

BUNA U LUPOGLAVU 1847

Lupoglavska gospostija, koja je nekada bila vlasništvoim glasovitoga kliškoga junaka Petra Kružića, pripadala je godine 1847 tršćanskoj grofovskoj porodici Brigido. Kažu stari ljudi, da je ta obitelj od svih ostalih gospostija istarskih najmore ugnjetavala svoje kmetove. Osim desetine i drugih urbarskih daća seljaci su morali raditi besplatno i razne druge poslove na zemlji koja je pripadala Kaštela. Tako su uz bagatelnu nagradu morali nositi pisma u Rijeku, Trst, Pazin i u druga mjesta. Kadgod bi im to gospodar ili upravitelj zapovijedio.

Kad bi na pr. takav listonoša bio poslan iz Lupoglava s pismom na Rijeku dobio bi u ime poputbine jedan lijeb kruha i 12 karantana novaca i time je morao da plati stan i hranu. 6 karantana vrijedilo je 10 krajcara ili kako naši stari Istrani još i danas kažu jednu «šesticu».

Jedan historičar iz toga doba priča, kako je jednom prilikom povrh Voloskoga sreo jednog takvog lupoglavskog starog kmeta, koji se je vraćao iz Rijeke, gladan i sav iscrpljen. Gostioničar mu se smilovao, pa mu je dao malo tople hrane, da bi mogao okrijepljen proslijediti put.

Takva putovanja kmetova bila su česta, a pojedini su ih upravitelji nalogali često bez potrebe, samo rad koje-kakvih svojih hirova.

Svakog jutra morale su po turnusu, doći u Kaštel po dvije ženske da pomažu služinčadi. Ako su došle stare žene, upravitelj bi ih potjerao kući, tražeći mlade. koje su više odgovarale svakakvim njegovim zahtjevima. Prosnio se glas, da su stari vlasnici feudalci, vlasnici kaštela, imali čak i t. zv. »jus primae noctis».

Bilo je to u vrijeme kad su se po cijeloj Evropi dizali valovi nezadovolj-

stva, koje je slijedeće 1848 godine buknuo svom snagom.

Kmetovi lupoglavske gospostije, isprva samo njih nekoliko, a kasnije svi, odbiše da daju podavanja. Nijesu pomogle ni globe ni kazne tako da je okružni kapetan na koncu bio prisiljen da pošalje jednu kumpaniju vojnika, da bi kmetove natjerao na poštunost. Vojnici su se smjestili u seljačkim kućama i počeli su plijeniti blago. Medjutim su seljaci na vrijeme odagnali blago i razdijelili ga među svoje prijatelje po drugim udaljenijim občinama, koji su ga umiješali među svoje i čuvali ga. Nakon toga otišli su u planinu, uzevši sa sobom oružje, ako ga je tko imao, a kuće i sela napuštise.

Okružni komesar neki Toggenburg, koji je kasnije postao gubernatorom Venecije, došao je sam u Lupoglav da vodi operacije protiv kmetova lupoglavske gospostije. Oni seljaci, koje bi vojnici uhvatili, bili su prisiljeni da potpišu izjavu, kojom su se obvezali da će plaćati gospostiji sve urbarske daće. Tko ne bi potpisao bio je izbatinan i zatvoren.

Kod seljaka nastupila je reakcija. — Jedne večeri šetali su cestom Toggen-

burg, vojnički kapetan i upravitelj lupoglavske gospostije neki Roža. Pred njima išla su tri vojnika.

Najednom je iza jednog grma prasnula puška, a jedan se od one trojice vojnika srušio mrtav.

To je Toggenburga toliko preplašilo, da je još iste večeri odmglio iz Lupoglava, uvjeren da je to tane bilo sigurno njemu namijenjeno. kaošto je izgleda i bilo.

Došao je drugi komesar, i taj je počeo postupati s narodom čovječnije i blaže. Ni to nije pomagalo. Okružni kapetan naredio je stoga da se obrazuju oboružane patrolle iz belajskog, pazinskog i buzetškog kotara, koje će pretražiti cijelo lupoglavsko područje i popasiti raspršene i po šumama sakrivene kmetove. I zaista je red za kratko vrijeme bio uspostavljen. Zaredao je proces za procesom, kazna za kaznom i seljaci su grdno nastradali.

Medjutim u veljači 1848 buknuła je revolucija u Parizu, a 13 ožujka u Beču, gdje je srušen Metternich, pa je cijelom monarhijom prostrujao slobodni vjetroć, koji je i u Istri malo olakšao teške prilike u kojima je narod živio. — era—

Crednik: ERNEST RADEČIĆ — Odgovorni urednik: IVAN STARI. Zvonimirovi ul. 48. fil. kat. — Vlasnik i izdavač: Komitet «Istra»...
Istak: Jugoslovenska štampa d. d. Zagreb, 4. d. m. 1939. godine 24. d. 94. Zvezdasto desetero, sa Ameriko 3 dolara na godinu. — Orlad se računava po štednici.
Trakopci se ne vraćaju.